

Voorspelbaarheid en verveling

Gedachtewisseling tussen Jeroen van Rooijen, toegepast gedragsbioloog en Harry Blom, proefdierdeskundige

Jeroen van Rooijen

In het artikel Welzijn van ratten en muizen binnen de 'lessen ter ondersteuning voor leden van een dierenwelzijnsceel', aflevering 2 (Biotechniek, december 2014, nummer 53/6, p.10) schrijft Marjolein Schilders-van Boxtel op basis van een presentatie van Harry Blom dat het welzijn in het geding kan komen wanneer de omgeving minder voorspelbaar en vooral ook minder controleerbaar wordt. Voor wat betreft voorspelbaarheid is dit maar één kant van de medaille. Bij de huisvesting van laboratoriumdieren mag men het lijden als gevolg van verveling door een te grote voorspelbaarheid van de omgeving zeker niet onderschatten. Ik verwijs hiervoor naar mijn op internet meest geciteerde publicatie: Rooijen, J. van (1991) Predictability and boredom. *Applied Animal Behaviour Science*, 31, pp. 283-287.

Harry Blom

De opmerking van Jeroen van Rooijen is geheel terecht. Bedoeld was om duidelijk te maken dat het van belang is om bij de huisvesting van proefdieren te zorgen van aanwezigheid van adequate prikkeling vanuit de omgeving. Dergelijke prikkels dienen de mogelijkheid te bieden voor de dieren om hun omgeving te manipuleren en daarmee een bepaalde mate van controle uit te oefenen over de inrichting van die omgeving. Dit impliceert dat de dieren tevens kunnen voorspellen wat de effecten zullen zijn van hun handelen. Dus een laboratoriummuis die de beschikking krijgt over tissues of zogenaamde 'nestlets' kan deze zodanig bewerken (controleerbaarheid) dat daardoor materiaal ontstaat dat zich uitstekend leent voor het bouwen van een nest (voorspelbaar resultaat). Een bepaalde mate van controleerbaarheid en voorspelbaarheid zijn dus essentieel, maar terecht merkt Jeroen van Rooijen op dat volledige voorspelbaarheid een tegenovergesteld effect kan hebben. Een bepaalde mate van onverwachte prikkeling zorgt ervoor dat dieren alert blijven. Daarmee wordt een beroep gedaan op hun aanpassings- en leervermogen, hetgeen een essentiële bijdrage levert aan het welzijn van de dieren. Vanzelfsprekend beperkt deze behoefte zich niet alleen tot laboratoriumdieren, maar is extrapoleerbaar naar alle (gehouden) diersoorten, inclusief de mens. «